

Uttalelse fra Fagforbundets landsstyre 18. september 2014:

TISA er en trussel mot velferden!

TISA er den siste i rekken av frihandelsavtaler. Når WTO- og GATS-avtalene ikke har maktet å åpne for handel med tjenester fullt ut, har 50 stater nå startet nye, hemmelige forhandlinger om Trade In Services Agreement (TISA). Disse i hovedsak rike landene – Norge inkludert – representerer omtrent 70 prosent av alle tjenester i verden.

Målet er å liberalisere for å gi internasjonale selskaper enklere tilgang til tjenester i hele frihandelsområdet. De tjenestene som betyr mest for vanlige folk, de offentlige velferdstjenestene, står i stor fare for å bli åpnet enda mer for profittjagende storselskaper innen for eksempel sosialtjenester og infrastruktur som vann og renovasjon. Helse og utdanning skal ifølge Utenriksdepartementet være unntatt.

TISA er en trussel mot alle som jobber i tjenestesektoren, da nasjonalstatene kan bli tvunget til å avvikle lover som kan betraktes som handelshindringer. Reguleringer av arbeidsmiljø og miljø er eksempel på slike hindringer. Intensjonen er at stater kan bli erstatningspliktig overfor selskaper som taper penger på nye reguleringer som innføres.

I tillegg er forpliktelsene i avtalen irreversible. Mekanismen som avtalen benytter er at man bare kan liberalisere mer, men ikke mindre. Dette vil umuliggjøre nye politiske flertall å rette opp politikk som åpner for privatisering og konkurranseeksponering og selvfølgelig da undergrave vår demokratiske rett til å føre en nasjonal politikk.

Avtalen innebærer begrensninger i det enkelte lands handlefrihet. Før avtalen signeres må det avklares hvilke tjenester en vil unnta fra den frie markedskonkurransen. Prinsippet "list it or lose it" innebærer at tjenesten for all framtid vil være åpen for fri konkurranse. Nye tjenester som kommer etter signering av avtalen, kan heller ikke unntas fra konkurranse.

En trussel mot demokratiet

TISA-forhandlingene skjer i ytterste hemmelighet. Det er ingen debatt om innholdet i forhandlingene. Makta overføres fra valgte politikere til multinasjonale selskaper ved at disse kan gjøre lovgiverne økonomisk ansvarlig for reguleringer som blir demokratisk vedtatt og reduserer deres profittmuligheter. Fagforbundet mener det blir vanskeligere å forbedre velferd, miljø, arbeidsmiljø, forbrukerrettigheter og liknende da det blir betraktet som handelshindringer.

Konsekvensene av en slik avtale må utredes grundig og det må være en bred demokratisk prosess før en så vidtrekkende avtale eventuelt kan signeres. Kommunestyre og fylkesting må kunne reservere seg mot virkningene av en eventuell avtale slik at de har nødvendig demokratisk handlingsrom. Fagforbundets landsstyre oppfordrer norske myndigheter til å avvise en avtale som vil svekke det offentlige tjenestetilbudet, arbeidstakernes rettigheter og vår mulighet til å styrke befolkningens rettigheter.